

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 67/09-8

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 10. marca 2009 predbežne prerokoval sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., B., zastúpenej advokátom JUDr. J. F., B., v ktorých namietala porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Dolný Kubín vo veciach jej podaní z 24. júla 2006 o zaplatenie peňažnej istiny, a takto

r o z h o d o l :

1. Sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., vedené pod sp. zn. Rvp 33359/08 až Rvp 33866/08 spája na spoločné konanie, ktoré bude vedené pod sp. zn. Rvp 33359/08.

2. Sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) boli 27. novembra 2008 doručené sťažnosti obchodnej spoločnosti L., a. s., B. (ďalej len „sťažovateľka“), zastúpenej advokátom JUDr. J. F., ktorými namieta porušenie svojho základného práva

na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Dolný Kubín (ďalej len „okresný súd“) v konaniach, v ktorých si na okresnom súde uplatňovala finančnú pohľadávku s príslušenstvom voči jednotlivým dlžníkom a navrhovala, aby okresný súd vydal platobný rozkaz.

Zo sťažností ďalej vyplýva, že ku dňu podania sťažností ústavnému súdu neboli konania o jej veciach doručených okresnému súdu 24. júla 2006 prostredníctvom kuriéra právoplatne skončené. Okresný súd nevykonal vo veciach žiaden relevantný procesný úkon (výzva na zaplatenie súdneho poplatku, príp. vydanie platobného rozkazu a pod.), a to i napriek tomu, že vo veci bolo už nálezom ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 290/08 vyslovené, že okresný súd porušil jej základné práva tým, že vo veci nekonal, a bolo mu prikázané vo veci konať a rozhodnúť.

Predmetom konaní je po skutkovej aj právnej stránke jednoduchá vec (uplatnenie „relatívne nízkej“ peňažnej pohľadávky osvedčenej listinami prostredníctvom návrhu na vydanie platobného rozkazu). Sťažovateľka je (podľa svojho tvrdenia) aktívna a poskytuje okresnému súdu potrebnú súčinnosť.

V sťažnostiach sa sťažovateľka domáhala, aby ústavný súd podľa čl. 127 ústavy rozhodol, že postupom okresného súdu bolo porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Súčasne žiadala, aby jej ústavný súd priznal finančné zadost'učinenie v sume 20 000 Sk (t. j. 663,90 €) v každej z uvedených vecí, ako aj úhradu trov konania.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 140 ústavy podrobnosti o organizácii ústavného súdu, o spôsobe konania pred ním a o postavení jeho sudcov ustanoví zákon.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľky a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na prerokovanie ktorých nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený. Ak ústavný súd sťažovateľa na také nedostatky upozornil, uznesenie sa nemusí odôvodniť.

II.1 K spoločnému prerokovaniu vecí

Podľa § 31a zákona o ústavnom súde ak tento zákon neustanovuje inak a povaha vecí to nevyklučuje, použijú sa na konanie pred ústavným súdom primerane ustanovenia Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“).

V zmysle § 112 ods. 1 OSP v záujme hospodárnosti konania môže súd spojiť na spoločné konanie vecí, ktoré sa u neho začali a skutkovo spolu súvisia alebo sa týkajú tých istých účastníkov.

Zákon o ústavnom súde nemá osobitné ustanovenie o spojení vecí, v súlade s citovaným ustanovením § 31a uvedeného zákona je však možné v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ústavy použiť na prípadné spojenie vecí primerane ustanovenie § 112 ods. 1 OSP.

S prihliadnutím na obsah sťažností vedených ústavným súdom pod sp. zn. Rvp 33359/08 až Rvp 33866/08 a z tohto obsahu vyplývajúcu právnu a skutkovú súvislosť uvedených sťažností a taktiež prihliadajúc na totožnosť v osobe sťažovateľky a okresného súdu, proti ktorému tieto sťažnosti smerujú, rozhodol ústavný súd uplatniac citované právne normy tak, ako to je uvedené v prvom výroku tohto uznesenia.

II.2 K namietanému porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných priesťahov a v jeho prítomnosti a aby sa mohol vyjadriť ku všetkým vykonávaným dôkazom.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

1. Sťažnosti sťažovateľky považuje ústavný súd za zjavne neopodstatnené.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom všeobecného súdu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil sťažovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom všeobecného súdu a základným právom alebo slobodou porušenie ktorých sa namietalo prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú sťažnosť preto možno považovať aj tú sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný

súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, realnosť ktorej by mohol posúdiť po jej prijatí na ďalšie konanie.

Zjavná neopodstatnenosť sťažnosti namietajúcej porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (to platí aj pre právo podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) môže podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu vyplývať aj z toho, že porušenie tohto základného práva sa namieta v takom konaní pred všeobecným súdom, pre ktoré je typické, že zodpovednosť za riadne začatie, priebeh a výsledok súdneho konania je predovšetkým na žalobcovi, ktorý sa domáha súdnej ochrany (IV. ÚS 250/04).

V takýchto typoch konaní, ktoré sťažovateľka napadla na ústavnom súde, je žalobca povinný nielen tvrdiť, ale aj preukazovať splnenie všetkých hmotnoprávných a procesných predpokladov opodstatnenosti jeho nárokov (§ 6, § 79, § 120 ods. 1 OSP). V nich žalobcovi vyplýva povinnosť bezo zvyšku splniť aj ostatné zákonom ustanovené predpoklady na prístup k súdnej ochrane (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy), ku ktorým patrí splnenie všetkých predpokladov prípustnosti žaloby, a to vrátane zaplatenia súdnych poplatkov. Podľa názoru ústavného súdu ak žalobca nesplní tieto predpoklady prípustnosti jeho žaloby, nemožno dobu, počas ktorej nie sú tieto predpoklady splnené v dôsledku jeho nečinnosti alebo nesprávnej či oneskorenej činnosti úkonov, považovať za dobu zbytočných prietáhov, ktorú treba pričítať na ťarchu konajúceho súdu (IV. ÚS 250/04).

Z obsahu sťažností sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka v konaniach, v ktorých si na okresnom súde uplatňovala finančnú pohľadávku s príslušenstvom voči jednotlivým dlžníkom a navrhovala, aby okresný súd vydal platobný rozkaz, nezaplatila súdny poplatok s tým, že splnenie poplatkovej povinnosti, tak ako vyplýva z obsahu sťažnosti, podmieňuje výzvou okresného súdu, keď vo svojich sťažnostiach uvádza: *„Sťažovateľovo tvrdenie o absolútnej nečinnosti porušovateľa obстоjí aj preto, že prvotným úkonom, ktorý súd z dôvodu hospodárnosti po podaní návrhu spravidla vykoná je výzva na zaplatenie súdneho poplatku. ... Sťažovateľ do dňa spisania tejto sťažnosti nebol vyzvaný na zaplatenie súdneho poplatku. ... Okresný súd jednoduchý úkon spočívajúci vo výzve na zaplatenie*

súdneho poplatku nevykonan ani po roku a pol od podania návrhu, hoci je to procesná podmienka, ktorej nedostatok sa musí odstrániť z úradnej moci (§ 103 OSP)“.

Podľa § 5 ods. 1 písm. a) zákona č. 71/1992 Zb. o súdnych poplatkoch a poplatku za výpis z registra trestov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdnych poplatkoch“) poplatková povinnosť vzniká podaním návrhu, odvolania a dovolania alebo žiadosti na vykonanie poplatkového úkonu, ak je poplatníkom navrhovateľ, odvolateľ a dovolateľ.

Podľa § 8 ods. 1 zákona o súdnych poplatkoch poplatok za podanie návrhu alebo žiadosti, poplatok za uplatnenie námietky zaujatosti v konkurznom konaní alebo reštrukturalizačnom konaní podľa osobitného predpisu a poplatok za konanie o dedičstve je splatný vznikom poplatkovej povinnosti.

Z citovaných ustanovení zákona o súdnych poplatkoch jednoznačne vyplýva, že je predovšetkým primárnou povinnosťou žalobcu splniť všetky zákonné predpoklady, a teda aj poplatkovú povinnosť, tak aby sa konanie vôbec mohlo začať, a potom ďalej plynulo pokračovať.

V danej súvislosti neobstojí ani argumentácia sťažovateľky: *„Keďže sťažovateľ realizoval svoje podanie elektronickými prostriedkami nebolo možné, aby zaplatil súdny poplatok s podaním návrhu kolkovými známkami a jeho jedinou možnosťou je počkať na oznámenie platobných údajov okresným súdom.“*

Je základnou povinnosťou sťažovateľky ako účastníka konania, v danom prípade žalobcu spor iniciujúceho, starať sa o stav a priebeh daného konania, povinnosť zaplatiť súdny poplatok nevynímajúc. Sťažovateľka mohla a mala možnosť okresný súd požiadať, resp. osobnou účasťou na okresnom súde si zistiť platobné údaje, na základe ktorých by si mohla splniť svoju poplatkovú povinnosť v lehote a za podmienok ustanovených zákonom o súdnych poplatkoch. Tento názor ústavného súdu podporuje aj skutočnosť, že vzhľadom na množstvo sťažovateľkiných žalôb podaných okresnému súdu v krátkom časovom úseku za sebou nebolo technicky možné od okresného súdu očakávať, že v každej jednotlivjej veci

iniciatívne vyzve sťažovateľku na zaplatenie súdneho poplatku bez akejkoľvek aktívnej a efektívnej ingerencie zo strany samotnej sťažovateľky.

Z uvedeného vyplýva, že sťažovateľka postupovala od začiatku konania v daných veciach až dosiaľ tak, že to nezodpovedá zákonným požiadavkám na jej náležitú súčinnosť so súdom (§ 6 OSP). Jej podiel na spomalení konania v daných veciach bráni záveru, že v predmetných konaniach došlo k zbytočným prietahom, napriek tomu, že od podania žalôb uplynula doba dvoch rokov.

Ústavný súd vychádzajúc z právneho názoru na zjavnú neopodstatnenosť sťažnosti na zbytočné prietahy v občianskom sporovom konaní a procesnú nečinnosť sťažovateľky vo vzťahu k splneniu si poplatkovej povinnosti dospel k záveru, že sťažnosť je zjavne neopodstatnená, a preto ju odmietol (§ 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

2. Sťažnosti sťažovateľky ústavný súd považuje aj za neprípustné z dôvodu nevyčerpania iného právneho prostriedku, ktoré jej zákon na ochranu jej základného práva účinne poskytuje (§ 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľka vo svojich sťažnostiach síce uviedla, že sťažnosti podáva „ústavnému súdu bez využitia postupu podľa ust. § 62 ods. 1 zák. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pretože v danom štádiu konania by prostredníctvom rozhodnutia o sťažnosti na postup súdu nebolo možné docieľiť nápravu porušenia základných práv“.

Ústavný súd už viackrát rozhodol (IV. ÚS 153/03, I. ÚS 33/05, IV. ÚS 18/06, III. ÚS 69/07), že účelom práva účastníka konania pred všeobecným súdom podať sťažnosť na prietahy v konaní je poskytnutie príležitosti tomuto súdu, aby sám odstránil protiprávny stav zapríčinený porušením základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov. Preto ústavný súd o sťažnosti, ktorou je namietané porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, koná iba za predpokladu ak sťažovateľ preukáže, že využil označené právne prostriedky podľa zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o súdoch“), alebo ak sa

preukáže, že túto podmienku nesplnil z dôvodov hodných osobitného zreteľa (§53 ods. 2 zákona o ústavnom súde).

Podľa názoru ústavného súdu sa podanie sťažnosti na prietahy v konaní v zmysle citovaných zákonov zásadne považuje za účinný prostriedok ochrany takých základných práv, ktoré súvisia so základným právom na súdnu ochranu, ako aj so základným právom na konanie bez zbytočných prietahov (napr. IV. ÚS 153/03, IV. ÚS 278/04). Účinnosť takého právneho prostriedku ochrany pred zbytočnými prietahmi v súdnom konaní potvrdzuje aj znenie zákona č. 385/2000 Z. z. o sudcoch a prísediacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý vo viacerých ustanoveniach zdôrazňuje povinnosť sudcu konať bez zbytočných prietahov a ustanovuje za také prietahy aj disciplinárnu zodpovednosť [§ 2 ods. 2, § 30 ods. 4, § 52 ods. 1, § 116 ods. 1 písm. b) a § 118 ods. 1 citovaného zákona]. Podobne aj zákon o súdoch v § 64 ods. 1 ustanovuje, že „Účelom vybavovania sťažnosti je zistiť, či v danej veci boli spôsobené prietahy v konaní...“. V zmysle prvej vety druhého odseku citovaného zákonného ustanovenia „Orgán, ktorý vybavuje sťažnosť, je povinný na účel zistenia stavu veci prešetriť všetky skutočnosti“.

Napokon podľa tretieho odseku predmetného zákonného ustanovenia „Ak orgán poverený vybavovaním sťažnosti zistí, že sťažnosť je dôvodná, prijme a zabezpečí vykonanie opatrení na odstránenie nedostatkov, ak je to potrebné, vyvodí za vzniknuté nedostatky voči zodpovedným osobám dôsledky“.

V súvislosti s tým ústavný súd poznamenáva, že vyčerpanie opravných prostriedkov alebo iných právnych prostriedkov, ktoré zákon sťažovateľovi na ochranu jeho základných práv a slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je oprávnený podľa osobitných predpisov, je jedným z atribútov prípustnosti sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, a teda podmienkou konania vo veci individuálnej ochrany základných práv a slobôd pred ústavným súdom.

Špecifickosť sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy teda spočíva okrem iného aj v tom, že k jej podaniu môže zásadne dôjsť až subsidiárne. Zmysel a účel zásady subsidiarity

vyplýva aj z toho, že ochrana ústavnosti nie je a ani z povahy veci nemôže byť iba úlohou ústavného súdu, ale je takisto úlohou všetkých orgánov verejnej moci, v tom rámci predovšetkým všeobecného súdnictva. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti inštitucionálny mechanizmus, ktorý nastupuje až v prípade zlyhania všetkých ostatných do úvahy prichádzajúcich orgánov verejnej moci.

Postup sťažovateľky v danej veci nemožno podľa ústavného súdu považovať za splnenie požiadavky namietania prietáhov v konaní na orgáne štátnej správy súdov. V nadväznosti na to ústavný súd napokon dodáva, že „povinnosť vyčerpania dostupných a účinných prostriedkov ochrany základných práv a slobôd, porušenie ktorých sťažovateľ pred ústavným súdom namieta, tiež vyžaduje, aby sťažovateľ konal v súlade s pravidlami, ktoré s uplatnením daného prostriedku súvisia. Nekonanie týmto spôsobom alebo chyba pri vyžadovanom postupe má za následok nesplnenie sťažovateľovej povinnosti vyčerpať dostupný prostriedok ochrany svojich práv“ (III. ÚS 44/03).

Ústavný súd opierajúc sa o svoju stabilnú judikatúru (napr. IV. ÚS 44/03, II. ÚS 7/04, II. ÚS 107/04) dospel k záveru, že vzhľadom na okolnosti prípadu niet dôvodu predpokladať, že by využitie sťažnosti podľa podľa § 62 a nasl. zákona o súdoch neumožnilo v danej veci účinnú ochranu základného práva sťažovateľky priznaného jej podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

Keďže ústavný súd z obsahu sťažnosti nezistil, že by k nesplneniu podmienky prípustnosti sťažnosti podľa § 53 ods. 1 zákona o ústavnom súde došlo zo strany sťažovateľky z dôvodov hodných osobitného zreteľa, odmietol jej sťažnosť podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

Súčasne treba poukázať aj na skutočnosť, že niektoré sťažnosti sťažovateľky nespĺňali zákonom ustanovené náležitosti, konkrétne splnomocnenie právneho zástupcu sťažovateľky nebolo podpísané právnym zástupcom ani sťažovateľkou (napr. sp. zn. Rvp 33592/08, sp. zn. Rvp 33812/08).

Vzhľadom na to, že sťažovateľka nesplnila základné povinnosti konania pred okresným súdom, bol bez právneho významu zaoberať sa ďalšími skutočnosťami tvrdenými v sťažnosti.

V prípade, že okresný súd v predmetných veciach nebude vo veci vykonávať úkony smerujúce k odstráneniu stavu právnej neistoty a k právoplatnému skončeniu veci, sťažovateľke nebude nič brániť, aby na prípadné porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa § 48 ods. 2 ústavy podala sťažnosť na ústavnom súde i v budúcnosti.

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti, ako aj s prihliadnutím na doterajšiu dĺžku tohto konania, dospel ústavný súd pri predbežnom prerokovaní sťažnosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde k záveru, že sťažnosť sťažovateľky treba odmietnuť.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. marca 2009